

Handläggare
Max Vretborn
Havsmiljöenheten
max.vretborn@havochvatten.se

Datum 2026-09-15

Dnr HaV 2026-000001

Regeringen
Klimat- och näringslivsdepartementet

Genomförande av uppdrag om intressentdriven ekosystembaserad kust- och havsmiljöförvaltning

Lägesrapport 2026 av regeringsuppdraget Intressentdriven ekosystembaserad kust- och havsmiljöförvaltning som pågår 2026–2028.

Uppdraget inkom till myndigheten den 18 december 2025. I denna första lägesrapport för regeringsuppdraget redovisas hur uppdraget har genomförts fram till dagens datum samt vilka resultat som hittills har uppnåtts. Slutligen redovisas inriktningen för den fortsatta utvecklingen av arbetet.

Havs- och vattenmyndigheten överlämnar härmed den första lägesrapporten av uppdraget.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Anna Ledin efter föredragning av avdelningschef Thomas Klein. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschefen Mia Dahlström och utredarna Max Vretborn och Elisabeth Anderberg medverkat.

Anna Ledin

Thomas Klein

Kopia till:

Landsbyggs- och infrastruktur--departementet

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Uppdraget och dess genomförande	4
2.1	Bakgrund.....	4
2.2	Uppdragsbeskrivning	5
2.3	Utgångspunkter	5
2.4	Avgränsningar.....	6
2.5	Samverkan och organisering.....	6
3	Arbetsområden för regeringsuppdraget.....	7
3.1	Åtgärdsarbete i kust och havsmiljö.....	7
3.2	Åtgärdsarbete i avrinningsområden som möter kusten	9
	Integrerad förvaltning av fisk- och predatorer	11
3.3	11	
3.4	Planerings- och bedömningsunderlag samt effektuppföljning	12
3.5	Finansiering och kanalisering av åtgärdsmedel.....	13
4	Planerad inriktning för den fortsatt utveckling.....	14

1 Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) fick i regleringsbrevet för 2026 i uppdrag att vidareutveckla åtgärdsarbetet inom ramen för en intressentdriven och ekosystembaserad kust- och havsmiljöförvaltning. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) årligen senast den 30 september. Denna lägesrapport redovisar arbetet och de resultat som uppnåtts fram tills dagens datum samt inriktningen för den fortsatta utvecklingen.

I lägesrapporten redovisas:

- Påbörjat arbete med att etablera piloter för delåtgärdsprogram i Norrströms och Helge ås avrinningsområden, fortsatt arbete inom piloten för delåtgärdsprogram i Motala ströms avrinningsområde samt påbörjade åtgärder mot övergödning på land och i kustvatten i dessa områden.
- Etableringen av tre nya områden för regional ekosystembaserad havsförvaltning har påbörjats i Hanöbukten, Kattegatt och Södra ostkustens skärgårdar. Arbetet i Södra Bottenhavet, Stockholms skärgård och 8+fjordar har fortsatt. Regionala åtgärdsprogram har tagits fram i Södra Bottenhavet och Stockholms skärgård och åtgärdsgenomförande har påbörjats i 8+fjordar.

Vidare har arbetet omfattat utveckling av samordning från källa till hav, integrering av fisk- och predatorförvaltning samt utveckling av planerings- och bedömningsunderlag. I Södra Bottenhavet och Stockholms skärgård har ekosystemanalyser omsatts i interaktiva webbaserade verktyg som stöd för planering och genomförande av åtgärder. Arbetet med finansiering har bland annat resulterat i extern finansiering för fortsatt regionalt åtgärdsarbete.

Under hösten 2026 kommer erfarenheter från arbetet att sammanställas och analyseras tillsammans med berörda aktörer. Den gemensamma analysen ska ligga till grund för den fortsatta inriktningen under 2027, med fokus på genomförandet av åtgärder och på hur uppdragets olika delar kan bidra till detta.

2 Uppdraget och dess genomförande

2.1 Bakgrund

Havs- och vattenmyndighetens arbete utgår från myndighetens uppdrag att driva och samordna arbetet för levande hav, sjöar och vattendrag. Arbetet tar sin utgångspunkt i generationsmålet och de nationella miljömålen, med särskilt fokus på Levande sjöar och vattendrag samt Hav i balans samt levande kust och skärgård.

Ekosystembaserad förvaltning är ett av myndighetens fokusområden och omsätts inom havs- och kustförvaltningen genom regional ekosystembaserad havsförvaltning. I arbetet ingår även myndighetens fokusområden intressenternas perspektiv och minskad belastning. Arbetet utgår från områdets ekosystem, behov och berörda intressenter och syftar till att samordna kunskap, planering och åtgärder mellan aktörer och geografiska nivåer. För havs- och kustmiljön innebär det bland annat att åtgärdsarbetet i kustvatten och hav behöver samordnas med åtgärdsarbetet i avrinningsområden. Även åtgärdsarbetet inom piloterna för delåtgärdsprogrammen följer vägledningen för delåtgärdsprogram¹ och utgår från ett ekosystembaserat arbetssätt². Klimat, som är myndighetens fjärde fokusområde, är ett område där den regionala ekosystembaserade havsförvaltningen kan få en tydligare roll genom att klimatperspektivet kopplas närmare till åtgärdsarbetet.

Sedan 2020 har Havs- och vattenmyndigheten inom ramen för åtgärd 44 i åtgärdsprogrammet för havsmiljön utvecklat regional ekosystembaserad havsförvaltning i tre pilotområden. Arbetet har bedrivits utifrån regionala förutsättningar och med inriktningen att utveckla arbetssätt genom praktiskt genomförande, samverkan och erfarenhetsutbyte. Erfarenheterna har sammanställts i en *Handbok för regional ekosystembaserad havsförvaltning* (Havs- och vattenmyndigheten, 2025).

Inom ett regeringsuppdrag som redovisades 2025 analyserade myndigheten förutsättningarna för ett mer effektivt intressentdrivet åtgärdsarbete. Slutsatsen var att arbetet bör bygga vidare på den regionala ekosystembaserade havsförvaltning som utvecklats sedan 2020 och att utvecklingen bör ske stegvis utifrån regionala förutsättningar och behov. Uppdraget visade även att genomförandet kan stärkas genom bättre samverkan mellan befintliga aktörer samt bättre samordning av roller, arbetssätt och finansieringsmöjligheter.

Det nuvarande uppdraget tar sin utgångspunkt i dessa erfarenheter. Arbetet inriktas på att vidareutveckla ett samlat åtgärdsarbete från källa till hav, integrerad förvaltning av fisk och predatorer samt utveckla planerings- och bedömningsunderlag, effektuppföljning och finansiering av åtgärder. Sammantaget är målet ett effektivt åtgärdsarbete för havs- och kustmiljön.

¹ Havs- och vattenmyndigheten (2025). *Delåtgärdsprogram – Stöd i arbetet med en mer effektiv vattenförvaltning*. Tillgänglig på Havs- och vattenmyndighetens webbplats.

² Havs- och vattenmyndigheten (2025). *Handbok för regional ekosystembaserad havsförvaltning*.

2.2 Uppdragsbeskrivning

Havs- och vattenmyndigheten fick genom regleringsbrevet för 2026 följande regeringsuppdrag:

Havs- och vattenmyndigheten ska vidareutveckla åtgärdsarbetet inom ramen för en intressentdriven och ekosystembaserad kust- och havsmiljöförvaltning.

En hållbar fiskförvaltning samt förvaltning av predatorer behöver integreras och växelverka bättre med havsmiljöarbetet. Arbetet ska bidra till genomförandet av åtgärdsplanerna inom Helcom och Oskar samt arbetet med åtgärdsprogram för havsmiljödirektivet och delåtgärdsprogram för vattendirektivet och därigenom förstärka ett samlat åtgärdsarbete för havs- och vattenmiljön från källa till hav.

I arbetet med att återställa kustekosystemen och åtgärda de huvudsakliga påverkansfaktorerna behöver även åtgärder för att långsiktigt stärka bestånden av stor rovfisk beaktas, inte minst i Östersjön, och förvaltningen av predatorer behöver tydligare ingå i en ekosystembaserad förvaltning. Genom att förbättra kust- och havsmiljön och bidra till ett ekosystem i balans skapas förutsättningar för hela den blå ekonomin. Arbetet ska ske i dialog med relevanta länsstyrelser och andra myndigheter samt tillvarata redan pågående insatser och de regionala engagemang som olika intressenter representerar.

Havs- och vattenmyndigheten ska även vidareutveckla planerings- och bedömningsunderlag, effektuppföljning av åtgärder samt kanalisering av åtgärdsmedel för att hantera specifika kuststräckors utmaningar och möjligheter.

2.3 Utgångspunkter

Havs- och vattenmyndigheten arbetar med områdesbaserade åtgärder från källa till hav inom flera delar av verksamheten. Arbetet omfattar bland annat delåtgärdsprogram inom vattenförvaltningen och åtgärdsprogrammet för havsmiljön och bedrivs även inom flera regeringsuppdrag. Uppdragen omfattar olika delar av åtgärdsarbetet och avser planering, prioritering, finansiering och genomförande av åtgärder i avrinningsområden, kustvatten och hav. Samverkan för effektiv vattenförvaltning (2025) omfattar samverkan för en sammanhållen och effektiv vattenförvaltning och för en förbättrad vattenmiljö. Tillsammans med detta regeringsuppdrag utgör arbetet en grund för ett sammanhållet områdesbaserat åtgärdsarbete från källa till hav. Utveckla åtgärdssamordning på nationell, regional och lokal nivå (inklusive process, prioritering, finansieringsmodell och planer) (2024) omfattar utveckling av arbetssätt för att prioritera och kanalisera resurser till åtgärder.

Förbättrad havsmiljö och minskad övergödning i Östersjön (2025) omfattar åtgärdsarbete mot övergödning i Östersjön och utveckling av arbetssätt för en ökad samordning mellan åtgärdsarbetet inom vattenförvaltningen, inklusive delåtgärdsprogram, och åtgärdsarbete för havsmiljön. Kopplat till detta pågår pilotprojekt i Motala ströms och Norrströms avrinningsområden. Dessa projekt har i sin tur koppling till områdena för regional ekosystembaserad havsförvaltning i Stockholms skärgård och Södra ostkustens skärgårdar. I pilotområdena prövas hur åtgärdsbehov i kust och hav kan kopplas till åtgärdsbehov i avrinningsområdena och hur åtgärder i avrinningsområdena kan beaktas i åtgärdsarbetet i kust

och hav. Erfarenheterna används för att utveckla former för samordnad planering och genomförande av åtgärder från källa till kust och hav. Arbetssättet och erfarenheterna kan tillämpas i andra kust- och avrinningsområden

Flera andra pågående regeringsuppdrag är aktuella i flera av de etablerade och nya områden för regional ekosystembaserad havsförvaltning. *Stärka arbetet med akvatisk restaurering* (2024) omfattar utveckling av planering, prioritering och genomförande av restaureringsåtgärder. *Uppdrag om uppföljning av torskbestånden* (2026) samt *Förvaltningsplanerna för gråsäl, knobbsäl och vikaresäl* (2025), som redovisades februari 2026, omfattar frågor om fisk- respektive sälförvaltning. Resultat och arbetssätt från dessa uppdrag utgör underlag för integrering av restaurerings-, fisk- och sälförvaltning i det ekosystembaserade arbetet.

Flera av de pågående regeringsuppdragen bidrar därmed med underlag, arbetssätt eller finansieringsformer som kan användas i utvecklingen av den regionala ekosystembaserade havsförvaltningen

2.4 Avgränsningar

Arbetet inom regeringsuppdraget avgränsas till att vidareutveckla arbetssättet för regional ekosystembaserad havsförvaltning. Syftet är att utveckla former för att identifiera, prioritera, samordna och genomföra åtgärder utifrån regionala och områdesspecifika förutsättningar. Arbetet omfattar bland annat att stärka kopplingen till åtgärdsarbetet i avrinningsområden och att utveckla arbetssättet för tillämpning i fler områden längs den svenska kusten.

2.5 Samverkan och organisering

Samverkan inom regeringsuppdraget sker med intressenter, kommuner, länsstyrelser och relevanta nationella myndigheter. I de etablerade och nyetablerade områdena för regional ekosystembaserad havsförvaltning sker samverkan genom aktörsforum, arbetsgrupper och gemensam dokumentation.

Samverkan med länsstyrelser sker både inom respektive område och i regionala och nationella sammanhang. Relevanta nationella myndigheter involveras för att säkerställa myndighetsövergripande samordning av frågor som aktualiseras inom områdena. Andra relevanta myndigheter och organisationer involveras utifrån de frågor som aktualiseras inom uppdraget

3 Arbetsområden för regeringsuppdraget

Det övergripande syftet med uppdraget är att stärka genomförandet av åtgärder för att förbättra havs- och kustmiljön. Uppdraget anger en tydlig inriktning för vad som ska uppnås, medan arbetssätten för att nå resultaten behöver utvecklas successivt. Detta är förenligt med den metodik som beskrivs i Handbok för regional ekosystembaserad havsförvaltning, där arbetssätt utvecklas genom att prövas i praktiken och anpassas utifrån erfarenheter och ny kunskap. För att följa utvecklingen av uppdraget redovisas arbetet inom fem arbetsområden. Inom respektive arbetsområde redovisas utvecklingen under 2026 och de resultat som hittills har uppnåtts. Erfarenheter från arbetet kommer under hösten att sammanställas och analyseras tillsammans med berörda aktörer och stämmas av mot de definierade målbilderna och regeringsuppdragets inriktning. Den gemensamma analysen ska användas för att identifiera behov av fortsatt utveckling och säkerställa genomförandet av uppdraget.

Arbetsområden:

1. **Åtgärdsarbete i kust och havsmiljö**
2. **Åtgärdsarbete i avrinningsområden som möter kusten**
3. **Integrerad förvaltning av fisk och predatorer**
4. **Planerings- och bedömningsunderlag samt effektuppföljning**
5. **Finansiering och kanalisering av åtgärdsmedel**

Under den första delen av arbetet har huvudfokus varit att starta upp de två första arbetsområdena, som utgör grunden för det fortsatta arbetet med att utveckla åtgärder, underlag och integrering av olika sakområden. Arbetet inom dessa två områden har utvecklats under året och ger förutsättningar för den fortsatta utvecklingen inom samtliga arbetsområden.

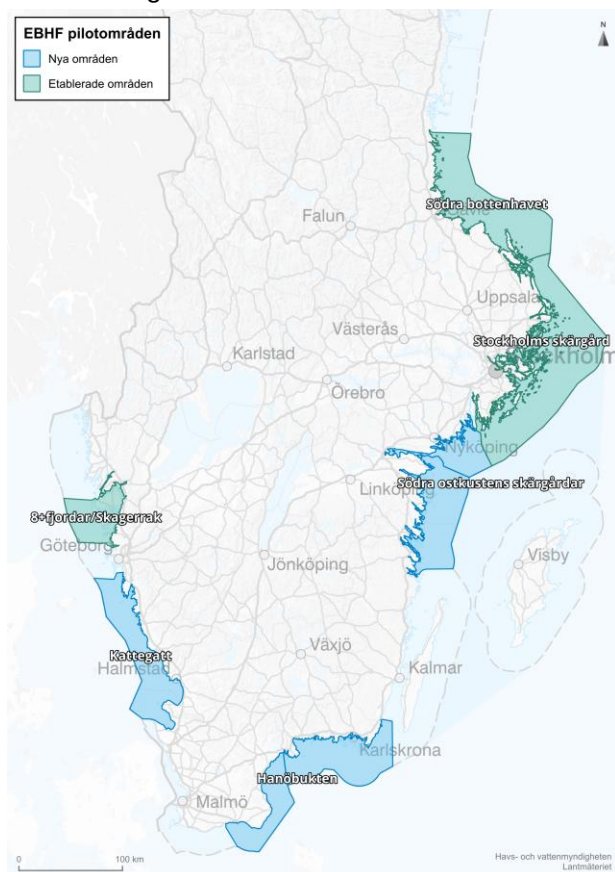
3.1 Åtgärdsarbete i kust och havsmiljö

Målbild

Ett områdesbaserat och intressentdrivet åtgärdsarbete som stärker genomförandet av åtgärder för havs- och kustmiljön genom att åtgärder identifieras, prioriteras och genomförs utifrån lokala och regionala förutsättningar.

Utveckling under 2026

Under 2026 har arbetssätt för att etablera nya områden för regional ekosystembaserad havsförvaltning utvecklats med utgångspunkt i erfarenheter och slutsatser från de tidigare områdena, som sammanställts i Handbok för regional ekosystembaserad havsförvaltning. Organisering, former för lokal verksamhetsutveckling och val av huvudman har anpassats till förutsättningarna och etablerade samverkansformer i respektive område.

Figur 1 Etablerade och nya områden för regional ekosystembaserad havsförvaltning 2026. De etablerade områdena är Södra Bottenhavet, Stockholms skärgård och 8-fjorden. Under 2026 påbörjas etableringen av Hanöbukten, Kattegatt och Södra ostkustens skärgårdar.

Lokala verksamhetsutvecklare från de etablerade områdena har involverats i uppstarten av de nya områdena för att bidra med erfarenheter och stöd. Arbetet syftar både till att etablera de tre nya områdena och till att utveckla ett nätverk och arbetssätt som gör det möjligt för ytterligare områden att ansluta och ta del av erfarenheter och stöd från redan etablerade områden. I de nya områdena provas ett arbetssätt där strategisk planering och genomförande av åtgärder sker parallellt. Där förutsättningar finns kan åtgärder initieras samtidigt som den övergripande planeringen och prioriteringen fortsätter, med syfte att öka fokus på genomförandet.

I Södra Bottenhavet och Stockholms skärgård har regionala åtgärdsprogram för kust och utsjö tagits fram med stöd av ekosystemanalyser. Arbetet har bedrivits i arbetsgrupper och förankrats genom gemensamma aktörsforum, med medverkan av berörda intressenter och forskare från Sveriges lantbruksuniversitet och Stockholms universitet.

Åtgärderna har tagits fram i arbetsgrupper och därefter behandlats och förankrats i aktörsforum, där ekosystemanalyserna har använts som underlag i dialogen mellan berörda intressenter och forskare från Sveriges lantbruksuniversitet och Stockholms universitet. Ekosystemanalyserna omfattar bland annat åtgärdsbehov, målkonflikter och berörda ekosystemtjänster.

Som en del av arbetet har det framtagna regionala åtgärdsprogrammet analyserats i förhållande till miljökvalitetsnormerna och åtgärdsprogrammet för havsmiljön. Analysen har använts för att bedöma i vilken utsträckning det nuvarande arbetssättet leder till åtgärder som stödjer genomförandet av regionala och nationella åtgärdsprogram. Resultaten används som underlag för att stärka kopplingen mellan det regionala åtgärdsarbetet och befintliga mål, åtgärder och styrmedel.

Resultat under 2026

Under 2026 har de tre nya områdena tagit steg mot etablering genom att processgrupper har startats och de första aktörsforumen har genomförts i Hanöbukten, Kattegatt och Södra ostkustens skärgårdar.

Lokala verksamhetsutvecklare med anknytning till respektive område har rekryterats i samtliga tre områden. Arbetet samordnas av Marint centrum i Simrishamn i Hanöbukten, Kattegatts kustvattenråd i Kattegatt och Länsstyrelsen i Östergötland i Södra ostkustens skärgårdar.

I Kungsbackafjorden har en tidigare etablerad samverkansgrupp vidareutvecklats med kompetens från länsstyrelse, kommun, forskning och förvaltning. Arbetet utgör en pilot för att pröva arbetssättet där genomförande av åtgärder påbörjas parallellt med fortsatt strategisk planering och prioritering. Fokus har varit att skapa förutsättningar för att påbörja genomförandet så snart som möjligt.

I Stockholms skärgård har ett regionalt åtgärdsprogram med 34 åtgärdsförslag tagits fram och presenterats i maj 2026. Förslagen har utvecklats av arbetsgrupper inom nätverket och förankrats genom dialog mellan berörda aktörer. Åtgärdsförslagen omfattar bland annat naturskydd och fritidsbåtar, regional fiskeförvaltning, åtgärdsförankring och fossilfri skärgårdstrafik.

I Södra Bottenhavet har ett regionalt åtgärdsprogram med 22 åtgärdsinitiativ tagits fram och fortsatt förankring inom arbetsgrupperna pågår. Initiativen omfattar bland annat lax och öring, strömming, natur och turism, lokal och regional åtgärdssamordning, säl och skarv, restaurering och övergödning.

Programmen ger möjlighet att omsätta nationella och regionala åtgärdsbehov i ett samlat åtgärdsarbete som är förankrat och anpassat till förutsättningarna i respektive område. Det förväntas leda till att fler åtgärder kan genomföras, vilket på sikt kan ge en större samlad miljöeffekt.

3.2 Åtgärdsarbete i avrinningsområden som möter kusten

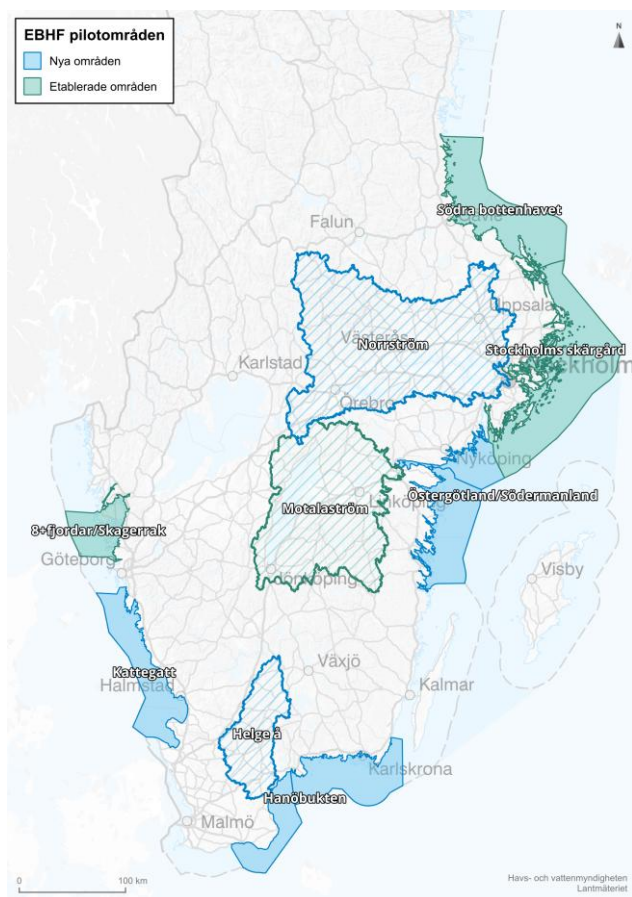
Målbild

Ett sammanhållet områdesbaserat åtgärdsarbete från källa till hav, där åtgärdsbehov i kust och hav kopplas till och beaktas i åtgärdsarbetet i avrinningsområden, inklusive delåtgärdsprogram inom vattenförvaltningen.

Utveckling under 2026

För att utveckla och pröva sådana arbetssätt har pilotinsatser i Hanöbukten samt Norrströms och Motala ströms avrinningsområden kopplats till nya och etablerade områden för regional ekosystembaserad havsförvaltning, se figur 2.

Under 2026 har arbetet med att utveckla och pröva samordningen mellan avrinningsområden, kustvatten och hav i de nya och etablerade områdena för regional ekosystembaserad havsförvaltning påbörjats. I de nya områdena eftersträvas ett avrinningsperspektiv från starten, medan arbetet i redan etablerade områden har inriktats på att stärka kopplingen till avrinningsområdena. Åtgärdsbehov identifieras och prioriteras i dialog mellan berörda aktörer, intressenter och forskare och anpassas till förutsättningarna i respektive område. Arbetssätt för att samordna åtgärdsplanering mellan avrinningsområden, kustvatten och hav utvecklas med syfte att skapa effektiva former för samverkan och stärka genomförandet av åtgärder.

Figur 2 Områden för regional ekosystembaserad havsförvaltning och geografiska pilotinsatser för åtgärdssamordning i avrinningsområden. Kartan visar etablerade och nya områden för regional ekosystembaserad havsförvaltning samt de avrinningsområden där pilotinsatser för åtgärdssamordning kopplats till det regionala kust- och havsmiljöarbetet.

Under 2026 har en samverkansanalys påbörjats med fokus på Halland, Kattegatt och Skagerrak. Arbetet omfattar kartläggning av aktörer och befintliga samverkansprocesser samt analys av kopplingarna mellan kust och avrinningsområden.

Resultat under 2026

Länsstyrelsen i Östergötland har tilldelats medel från anslag 1:11 för att under tre år arbeta fokuserat med åtgärder som syftar till att minska effekterna av övergödning genom minskad tillförsel av näringsämnen. Länsstyrelsen tar fram delåtgärdsprogram i Motala ström och har även fått finansiering för åtgärder mot internbelastning i Slätbaken. Arbetet kopplas samman med arbetet inom området för regional ekosystembaserad havsförvaltning i Södra ostkustens skärgårdar. Samordningen av insatserna ger möjlighet att länka samman åtgärdsbehov och åtgärdsarbete från källa till hav samt att samordna prioritering och genomförande av åtgärder.

I Norrströms avrinningsområde har stöd för åtgärdssamordning beviljats och samordningen med arbetet inom regional ekosystembaserad havsförvaltning i Stockholms skärgård har påbörjats. Därutöver har 28 miljoner kronor avsatts under fyra år för att testa och utvärdera åtgärder mot internbelastning i Stockholms skärgård.

I Hanöbukten har stöd för åtgärdssamordning i avrinningsområdet beviljats och åtgärdssamordningen med det nya området för regional ekosystembaserad havsförvaltning i Hanöbukten har påbörjats.

Strukturer för samordning och erfarenhetsutbyte mellan pilotinsatserna i Motala ström, Norrström och Helge å har etablerats.

I Södra Bottenhavet har ett aktörsforum genomförts med fokus på kustens utmaningar ur ett avrinningsområdesperspektiv och på att, utifrån olika sakfrågor, identifiera ytterligare åtgärdsbehov i avrinningsområdet för att förbättra kust- och havsmiljön.

3.3 Integrerad förvaltning av fisk och predatorer

Målbild

En integrerad förvaltning av fisk och predatorer där hänsyn tas till den marina näringsväven och där förvaltningen kan samordnas med övrigt åtgärdsarbete utifrån förutsättningarna i respektive område.

Utveckling under 2026

En struktur för regional samverkan kring sälförvaltning har etablerats genom regionala samverkansråd för Västerhavet och Östersjön. Samverkansråden utgör kontaktytor mellan regional och nationell nivå. Länsstyrelserna kan föra vidare frågor, synpunkter och initiativ från intressenter och arbetsgrupper inom områdena för regional ekosystembaserad havsförvaltning till samverkansråden för säl.

I Skagerraks kustvatten utvecklas i samarbete mellan Havs- och vattenmyndigheten och 8+fjor dar ett regionalt åtgärdsprogram där kombinationen av flera åtgärdstyper prövas med syfte att återfå torsk och annan stor rovfisk. Åtgärdspaketet omfattar predationsreducerande åtgärder, utsättning av torsk, fiskereglering samt åtgärder kopplade till fritidsbåtstrafik. Arbetet genomförs i löpande samverkan mellan statliga myndigheter, kommuner, forskare, ideella organisationer och allmänheten.

Resultat under 2026

Under året har två regionala samverkansråd för sälförvaltningen genomförts, ett för Västerhavet och ett för Östersjön. Mötena har samlat berörda länsstyrelser och ansvariga nationella myndigheter.

I 8-fjordar har predationsreducerande åtgärder genomförts och torsk har märkts och satts ut i fjordarna. Vild torsk har märkts och genetiska prover från fisk och ägg har samlats in. Underlag har tagits fram för åtgärder mot påverkan från fritidsbåtstrafik samt för utvecklad fiskereglering.

Södra Bottenhavets framtagna åtgärdsprogram innehåller åtgärder för strömming, lax, öring och sik där flera typer av åtgärder kombineras, bland annat åtgärder för att minska predation från säl och skarv, områdesspecifika fredningsåtgärder, restaurering av lek- och uppväxtmiljöer samt förbättrad konnektivitet.

Stockholms skärgårds framtagna åtgärdsprogram innehåller åtgärder för kustnära rovfisk, framför allt gädda och abborre, samt strömming och andra kustfiskbestånd där flera typer av åtgärder kombineras, bland annat åtgärder för att minska predation från säl och skarv, fiskefredade områden, biotopvård och restaurering av lek- och uppväxtmiljöer samt utsättning av rovfisk. Programmet innehåller även åtgärder inom fiskeriförvaltning, tillsyn och kunskapsförsörjning.

3.4 Planerings- och bedömningsunderlag samt effektuppföljning

Målbild

Kunskaps-, planerings- och bedömningsunderlag som stärker förutsättningarna för att identifiera, prioritera, genomföra och följa upp åtgärder inom regional ekosystembaserad havsförvaltning.

Utveckling under 2026

Under 2026 har områdesspecifika planerings- och bedömningsunderlag utvecklats i samverkan mellan intressenter och forskare från Sveriges lantbruksuniversitet och Stockholms universitet. Arbetet har omfattat analyser av ekosystemets förutsättningar, samband mellan påverkan, ekosystemkomponenter och åtgärder samt möjliga synergier och målkonflikter, med syfte att stödja framtagandet av regionala åtgärdsprogram.

Under 2026 har Sveriges lantbruksuniversitet och Stockholms universitet påbörjat arbetet med att utveckla hur ekosystemanalyser kan kopplas till och bidra till effektuppföljningen av områdesspecifika åtgärder.

Under 2026 har planeringsunderlag och kommunala plandokument i pilotområdena analyserats och kommunala planerare intervjuats om förutsättningar och utmaningar i kust- och havsplaneringen. Arbetet ligger till grund för utveckling av en metod för kust- och havsplanering som kan kopplas till och stödja områdesspecifikt åtgärdsarbete.

Resultat under 2026

Områdesspecifika planerings- och bedömningsunderlag har utvecklats för Södra Bottenhavet och Stockholms skärgård i samverkan mellan intressenter och forskare från Sveriges lantbruksuniversitet och Stockholms universitet. Ekosystemanalyserna har omsatts i interaktiva webbaserade verktyg som visar samband mellan ekosystemets förutsättningar, påverkan och åtgärder samt hur åtgärdsprogrammen och enskilda åtgärder kan bidra till förändringar i ekosystemet. Verktygen synliggör även möjliga synergier och målkonflikter och kan användas som stöd i genomförandet av åtgärder.

En analys av relevanta plandokument i pilotområdena har genomförts och kompletterats med djupintervjuer med kommunala planerare. Resultaten har sammanställts och visar på behov av tydligare planeringsprinciper och modeller för kommunal kust- och havsplanering

I Stockholms skärgård har ett aktörsforum genomförts med fokus på medborgarforskning och på hur intressenter kan involveras i genomförande och uppföljning av åtgärder.

3.5 Finansiering och kanalisering av åtgärdsmedel

Målbild

En effektiv och strategisk finansiering som stärker genomförandet av åtgärder för havs- och kustmiljön. Finansieringen ska även ge förutsättningar för den regionala organisering, samordning och förankring som krävs för att planera och genomföra åtgärder effektivt. Nationella prioriteringar kombineras med kunskap om regionala och områdesspecifika behov.

Utveckling under 2026

Under 2026 har arbetet påbörjats med att identifiera finansieringsbehov kopplade till de åtgärdsinitiativ som tagits fram inom de regionala områdena för ekosystembaserad havsförvaltning. Arbetet ska ge underlag för den fortsatta utvecklingen av arbetssätt för prioritering och finansiering av åtgärder inom regeringsuppdraget om att vidareutveckla åtgärdssamordning, som redovisas i december 2026.

Havs- och vattenmyndigheten arbetar inom ramen för en samverkansprocess med Jordbruksverket med att ta fram förslag på hur medel inom den nya nationella regionalfondsplaneringen kan användas för att stärka intressentdrivet åtgärdsarbete inom regional ekosystembaserad havsförvaltning.

Under 2026 har områdena för regional ekosystembaserad havsförvaltning i Södra Bottenhavet och Stockholms skärgård, tillsammans med aktörer och intressenter i områdena, arbetat med att söka extern finansiering för att stödja det fortsatta arbetet och stärka den regionala förankringen.

Resultat under 2026

I Södra Bottenhavet och Stockholms skärgård har länsstyrelser, kommuner, forskningsinstitutioner och miljöorganisationer gått samman i en ansökan till Formas som beviljats cirka 30 miljoner kronor för perioden 2026–2031. Finansieringen stödjer fortsatt utveckling av regional ekosystembaserad havsförvaltning samt genomförande och samordning av åtgärder i områdena. Finansieringen ger resurser för fortsatt utveckling och genomförande av åtgärder i Södra Bottenhavet och Stockholms skärgård samt för utveckling av arbetssätt för prioritering, samordning och uppföljning. Ett ökat genomförande av åtgärder förväntas på sikt minska belastningen på kust- och havsmiljön och bidra till förbättrade miljöförhållanden i områdena.

I Södra Bottenhavet har Söderhamns, Gävle, Älvkarleby, Tierps och Östhammars kommuner gått samman och bidrar med finansiering till det regionala arbetet med ekosystembaserad havsförvaltning. Kommunernas medfinansiering innebär en tydlig regional förankring av arbetet i området.

4 Planerad inriktning för den fortsatta utvecklingen

Under hösten 2026 kommer erfarenheter och kunskap från arbetet inom regeringsuppdraget att sammanställas och analyseras tillsammans med berörda aktörer. Den gemensamma analysen ska bidra till att identifiera vilka arbetssätt och förutsättningar som behöver utvecklas vidare för att uppnå uppdragets målbild.

Fokus för det fortsatta arbetet under 2027 kommer att utvecklas med utgångspunkt i dessa erfarenheter och lärdomar, med ett tydligt fokus på att stärka genomförandet av åtgärder. Särskild vikt kommer att läggas vid hur de olika delarna av arbetet, områdesbaserat åtgärdsarbete, samordning från källa till hav, integrering förvaltning av fisk och predatorer, planerings- och bedömningsunderlag, effektuppföljning samt finansiering, tillsammans kan bidra till ett mer effektivt genomförande.